

Wyrok z dnia 12 kwietnia 1994 r. I PRN 13/94

Pracownikowi zatrudnionemu i przebywającemu za granicą przysługuje wynagrodzenie w walucie obcej za czas nieobecności w pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną (§ 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem - jednolity tekst: Dz. U. z 1990 r., Nr 44, poz. 259 ze zm.). Wynagrodzenie to wypłaca się w wysokości i na zasadach ustalonych dla zasiłku chorobowego przepisami ustawy z dnia 17 października 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 143 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Maria Mańkowska, Sędziowie SN: Jadwiga Skibińska-Adamowicz (sprawozdawca), SA: Kazimierz Jaśkowski,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 1994 r. sprawy z powództwa Zbigniewa R. przeciwko Regionalnemu Towarzystwu Handlu Zagranicznego "P" w O. Spółka z o.o. o wynagrodzenie za okres leczenia, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 18 marca 1993 r. [...],

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i o d d a l i ł rewizję strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Opolu z dnia 14 stycznia 1993 r., [...] w części zasądzającej od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 11. 993.800 zł [...] z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty (pkt I).

U z a s a d n i e

Powód Zbigniew R. w pozwie przeciwko "P" Regionalnemu Towarzystwu Handlu Zagranicznego w O. Spółka z.o.o. żądał zasądzenia kwoty 14.240.000 zł jako równowartości wynagrodzenia należnego w markach (DM) za okres leczenia szpitalnego od 30 marca do 26 kwietnia 1992 r. na terenie Niemiec, gdzie przebywał w związku z zatrudnieniem na budowie eksportowej.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Opolu wyrokiem z dnia 14 stycznia 1993 r.

zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.993.800 zł z ustawowymi odsetkami. Sąd ten ustalił, że na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony od 13 stycznia do 3 sierpnia 1992 r. powód został skierowany na budowę eksportową do Niemiec. W okresie od 30 marca do 26 kwietnia 1992 r. w związku z chorobą przebywał na leczeniu szpitalnym w Niemczech, po czym dnia 27 kwietnia 1992 r. wrócił do kraju i od tego dnia do dnia 25 września 1992 r. korzystał z zasiłku chorobowego, a następnie otrzymał rentę inwalidzką. Za czas pobytu w szpitalu w Niemczech strona pozwana wypłaciła powodowi kwotę 2.112.600 zł tytułem zasiłku chorobowego, a powinna zapłacić 14.106.402 zł, gdyż powód posiadał już wówczas 10 letni staż pracy, w związku z czym, zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 143) i § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (jednolity tekst: Dz. U. z 1990 r., Nr 44, poz. 259 ze zm.), przysługuje mu 100% wynagrodzenia. Ponieważ miesięczne wynagrodzenie powoda wynosiło 1523 DM, za okres sporny należało mu się 1421,30 DM, a w złotych polskich - 14.106.402 zł licząc według kursu walut z dnia orzekania. Skoro strona pozwana wypłaciła mu 2.112.600 zł, zasądzeniu podlega reszta wynosząca 11.933.802 zł.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu rozpoznając rewizję strony pozwanej wyrokiem z dnia 18 marca 1993 r. zmienił powyższe rozstrzygnięcie w ten sposób, że oddalił powództwo.

Sąd Wojewódzki uznał, że wyrok Sądu I instancji nie uwzględnia § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 1983 r. w sprawie zasad obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego oraz pokrywania wydatków na te zasiłki (Dz. U. Nr 33, poz. 157 ze zm.), według którego przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego z tytułu zatrudnienia w zakładach pracy nie będących zakładami uspołecznionymi, uwzględnia się wynagrodzenie, od którego ustalono składki na ubezpieczenie społeczne. Z kolei w myśl § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zgłaszania do ubezpieczenia oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. Nr 7, poz. 141 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy stanowi kwota zadeklarowana - za zgodą pracownika - przez zakład pracy, nie niższa od przeciętnego wynagrodzenia. Tak więc powodowi nie przysługuje wynagrodzenie z zastosowaniem przelicznika walutowego za czas choroby za granicą, lecz zasiłek chorobowy, którego podstawę stanowi kwota

zadeklarowana przez stronę pozwaną, od której odprowadzone były składki na ubezpieczenie społeczne. Jest to kwota 2.112.600 zł wypłacona przez stronę pozwaną, która nie jest wprawdzie zasiłkiem chorobowym, lecz wynagrodzeniem, ale jest ustalana według tych samych zasad co zasiłek.

Od powyższego wyroku Minister Sprawiedliwości złożył rewizję nadzwyczajną, w której zarzucił rażące naruszenie § 7 ust. 1-5 cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę [...] oraz naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 417 § 1 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie rewizji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Opolu z dnia 14 stycznia 1993 r.

Zdaniem rewidującego rażące naruszenie wymienionego § 7 polega na nieuwzględnieniu okoliczności, że szczególnym uprawnieniem pracownika skierowanego do pracy za granicą jest jego prawo do wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy z powodu choroby przez okres pobytu za granicą nie dłuższy niż 30 dni kalendarzowych. Dopiero po tym terminie i po powrocie do kraju za dalszy okres niezdolności do pracy przysługuje mu zasiłek chorobowy w złotych, obliczony według zasad obowiązujących w kraju. Oznacza to, że wyrok Sądu Rejonowego zasądzający na rzecz powoda wynagrodzenie za czas od 30 marca do 26 kwietnia 1992 r. jest prawidłowy, zaś rewizja strony pozwanej jako niezasadna powinna ulec oddaleniu.

Naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej polega na pozbawieniu pracownika należnego mu wynagrodzenia, mimo że zasady praworządności wymagają przyznania pracownikowi świadczeń przewidzianych w obowiązujących przepisach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest zasadna, gdyż wydanie zaskarżonego wyroku nastąpiło z rażącym naruszeniem § 7 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (jednolity tekst: Dz. U. z 1990 r., Nr 44, poz. 259). Jednak przed wskazaniem, na czym polega rażące naruszenie prawa, należy zwrócić uwagę na to, że wymienione rozporządzenie zostało wydane na podstawie art. 298 k.p., ten zaś przepis w § 1 stanowi, że Rada Ministrów po porozumieniu z ogólnokrajową organizacją związkową może określić w drodze rozporządzenia w sposób szczególny niektóre prawa i obowiązki pracowników zatrudnionych w niektórych działach służby państwowej, w jednostkach wojskowych, w zakładach służby zdrowia, a także pra-

owników zatrudnionych za granicą przez polskie przedsiębiorstwa. Przypomnienie to jest celowe dlatego, że fakt wydania wskazanego rozporządzenia na podstawie art. 298 k.p. oznacza wyłączenie w stosunku do pracowników skierowanych do pracy za granicą objętych rozporządzeniem, przepisów kodeksu pracy (bądź innych ustaw) w sprawach uregulowanych tym rozporządzeniem, chyba że rozporządzenie odsyła wyraźnie do ich stosowania w określonym zakresie (np. § 8 ust. 1, § 15 ust. 1). Nie ma więc tu zastosowania zasada z art. 5 k.p. w myśl której, jeżeli stosunek pracy określonej kategorii pracowników regulują przepisy szczególne, przepisy kodeksu pracy stosuje się w zakresie nie uregulowanym tymi przepisami. Przepisy wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 298 k.p. stanowią w przedmiocie, którego dotyczą, unormowania całościowe, pełne, w związku z czym fakt nieobjęcia nimi niektórych instytucji i zasad przewidzianych w kodeksie pracy, jako zamierzony przez ustawodawcę, nie uzasadnia "uzupełnienia" przez stosowanie przepisów kodeksu pracy bądź innych ustaw. Jak to wynika z art. 298 § 3 k.p. - określenie w sposób szczególny niektórych praw i obowiązków może bowiem polegać na wyłączeniu stosowania niektórych przepisów kodeksu pracy bądź na ich zastosowaniu w szerszym zakresie.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. jednym z przykładów szczególnego unormowania praw pracowników skierowanych do pracy za granicę i zatrudnionych tam przez polskie przedsiębiorstwa jest § 7. Przepis ten określa sytuację prawną i roszczenia pracownika niezdolnego do pracy wskutek choroby albo odosobnienia w związku z chorobą zakaźną w czasie jego pobytu za granicą i po powrocie do kraju, gdy niezdolność do pracy nadal trwa.

Przede wszystkim z § 7 ust. 1 rozporządzenia wynika, że pracownikowi zatrudnionemu za granicą za czas nieobecności w pracy z powodu niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną przysługuje wynagrodzenie, a nie zasiłek chorobowy. Wynagrodzenie to wypłaca się w wysokości i na zasadach ustalonych dla zasiłku chorobowego przepisami ustawy z dnia 17 października 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 143 ze zm.), co w rozpoznawanej sprawie prowadzi do stosowania art. 11 ust. 1 pkt 1 tej ustawy przewidującego, że dla pracowników mających - tak jak powód - okres zatrudnienia dłuższy niż 8 lat, miesięczny zasiłek chorobowy wynosi 100 % wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru zasiłku. Jednak wymieniony § 7 rozporządzenia w dalszej swej części (ust. 2-5) różnicuje sytuację pracowników niezdolnych do pracy według kryterium, czy w czasie choroby przebywają za granicą, czy też wrócili do kraju.

Zgodnie z § 7 ust. 2 pracownikowi niezdolnemu do pracy z powodu choroby,

przebywającemu za granicą, wypłaca się wynagrodzenie przez okres nie dłuższy niż 30 dni kalendarzowych. Jeżeli jednak niezdolność do pracy trwa dłużej niż 30 dni, a stan pracownika nie pozwala na przewiezienie go do kraju, ma on prawo do wynagrodzenia za dalszy okres choroby, aż do chwili, gdy jego wyjazd do kraju stanie się możliwy. Wynagrodzenie to - w myśl § 7 ust. 3 - zmniejsza się o kwotę zasiłku walutowego otrzymywanego przez pracownika z tytułu ubezpieczenia w kraju, w którym jest realizowana budowa (usługa) eksportowa.

Jak wynika z tekstu analizowanych do tej pory przepisów, w odniesieniu do pracownika niezdolnego do pracy wskutek choroby, a przebywającego za granicą, ustawodawca używa konsekwentnie pojęcia "wynagrodzenia" w celu określenia świadczenia przysługującego mu z tytułu niezdolności do pracy. Nie może więc być wątpliwości, że kilkakrotne powtórzenie wyrażenia "wynagrodzenie" oznacza ten właśnie rodzaj świadczenia na rzecz pracownika, a nie zasiłek chorobowy. Co więcej, w § 7 ust. 3 rozporządzenia pojęciu "wynagrodzenie" zostało przeciwstawiony "zasiłek walutowy", a więc świadczenie jakościowo odmienne. Wyklucza to wniosek, iż pojęć "wynagrodzenie" i "zasiłek" ustawodawca używa przemienne.

Przedstawione argumenty nie są jedynymi argumentami przemawiającymi na rzecz wymienionego stanowiska.

Omawiany § 7 w ust. 4 stanowi, że w okresie dalszej niezdolności do pracy po powrocie do kraju pracownikowi przysługuje zasiłek chorobowy w złotych, a w ust. 5 określa podstawę ustalenia wysokości zasiłku. Porównanie zatem ust. 4 i 5 z ust. 2 § 7 prowadzi do wniosku, że świadczeniem, które przysługuje pracownikowi w okresie niezdolności do pracy po powrocie do kraju, jest zasiłek chorobowy.

Błędne i nie mające podstawy w analizowanych przepisach jest więc orzeczenie Sądu Wojewódzkiego nie rozróżniające sytuacji pracownika niezdolnego do pracy przebywającego za granicą, od sytuacji pracownika niezdolnego do pracy, który został przewieziony do kraju. O ile bowiem drugi z nich za okres niezdolności do pracy wskutek choroby ma rzeczywiście prawo do zasiłku chorobowego, o tyle pierwszemu z nich przysługuje wynagrodzenie.

Porównanie treści ust. 2 i ust. 3 § 7 wskazanego wyżej rozporządzenia unaocznia jeszcze jedną różnicę występującą w sytuacji prawnej tychże pracowników. Mianowicie § 7 ust. 4 wyraźnie postanawia, że zasiłek chorobowy za okres niezdolności do pracy po powrocie do kraju przysługuje w złotych, natomiast § 7 w ust. 1-3 stanowiących o wynagrodzeniu - nie zawiera takiej wzmianki. Już ta okoliczność nasuwa spostrzeżenie, że gdyby wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy podczas pobytu pracownika za granicą miało mieć postać złotową, to ustawodawca dałby niewątpliwie temu wyraz przez odpowiednią redakcję przepisu. Jednak rozstrzygające znaczenia w tej kwestii ma § 3 ust. 1 uchwały Nr 71 Rady

Ministrów z dnia 3 maja 1989 r. w sprawie zasad wynagradzania oraz przyznawania innych świadczeń związanych z pracą pracownikom skierowanym do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług eksportowych (M. P. Nr 14, poz. 106), który przewiduje, że wynagrodzenie przysługujące pracownikowi w czasie zatrudnienia za granicą, ma postać walutową.

Podsumowując dotychczasowe rozważania należy przeto stwierdzić, że zaskarżony wyrok rażąco narusza § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą [...], a także § 3 ust. 1 wymienionej wyżej uchwały Nr 71 Rady Ministrów z dnia 3 maja 1989 r. w sprawie zasad wynagradzania oraz przyznawania innych świadczeń [...] (M.P. Nr 14, poz. 106).

Wyrok ten narusza także interes Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż pozbawia pracownika zatrudnionego za granicą świadczenia gwarantowanego mu przepisami w razie niezdolności do pracy spowodowanej chorobą podczas pobytu za granicą.

Z tych przyczyn i zważywszy na to, że stan faktyczny sprawy został należycie ustalony, a wysokość roszczenia powoda w kwocie 11.993.800 zł nie jest sporna, Sąd Najwyższy na podstawie art. 422 § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i oddalił rewizję strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Opolu z dnia 14 stycznia 1993 r. w części zasądzającej kwotę 11.993.800 zł wraz z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty.

=====